

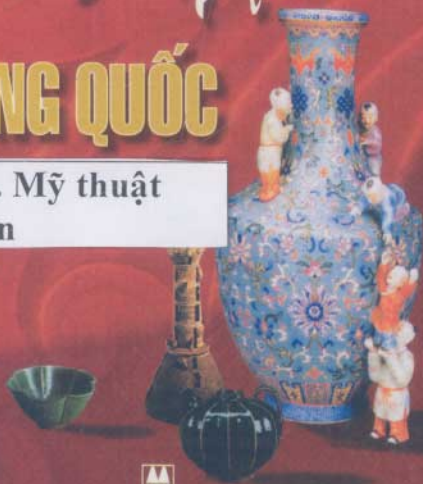
Biên Dịch :
NHẤT NHƯ - PHẠM CAO HOÀN

ĐỒ ĐIỂN

Mỹ Thuật

TRUNG QUỐC

Tập II. Mỹ thuật
đời Tần

NHÀ XUẤT BẢN MỸ THUẬT

Biên dịch

Nhật Như - Phạm Cao Hoàn

ĐỒ ĐIỂN MỸ THUẬT *Trung Quốc*

NHÀ XUẤT BẢN MỸ THUẬT

II. MỸ THUẬT ĐẦU ĐỜI TẦN

*(Thế kỷ 21 trước công nguyên -
năm 221 trước công nguyên)*

Mỹ thuật Tiên Tần bao gồm Hạ, Thương, Chu và thời Xuân Thu Chiến Quốc. Trước thời Xuân Thu xã hội nô lệ Chiến Quốc tiến lên xã hội phong kiến. Xã hội mở rộng thủ công như đúc đồng thau, gốm, điêu khắc ngọc, đá, xương, sừng, sơn và dệt v.v... ngày càng phát triển, kỹ nghệ càng tinh xảo. Để duy trì sự thống trị của quý tộc, chủ (nô lệ) và quý tộc phong kiến mới nổi lên để thỏa mãn nhu cầu xa hoa của họ, mỹ thuật công nghệ và điêu khắc, hội họa, kiến trúc v.v... đều phát triển mạnh mẽ, trong đó nghệ thuật đồng thau là nổi hơn cả, cho nên có tên gọi thời đồng thau.

Đồ đồng thau của Trung Quốc phát nguyên ở lưu vực Hoàng hà, ở vào giai đoạn văn hóa Long Sơn và văn hóa Tề Gia sau thời đồ đá mới xuất hiện dao, đục, xẻng, rèn, đánh đồng đỏ, đồng thau và gương đồng đúc bằng đồng thau.

Đồng thau là hợp kim của đồng đỏ và thiếc. Đồng thau so với đồng đỏ có độ tan chảy thấp và

độ cứng . Thành phần hợp kim của đồng thau khác nhau ở cách sử dụng, tỷ lệ đồng thiếc cũng khác nhau.

Đồng thau ở thời Tiên Tần Trung Quốc, phân làm bốn loại lớn: Lễ khí (bao gồm đồ để nấu, để ăn, đồ đựng rượu, đựng nước); nhạc khí, binh khí, công cụ và xa mã khí (cho xe ngựa). Lễ khí là đồ giai cấp thống trị dùng để phân biệt tôn ti đẳng cấp.

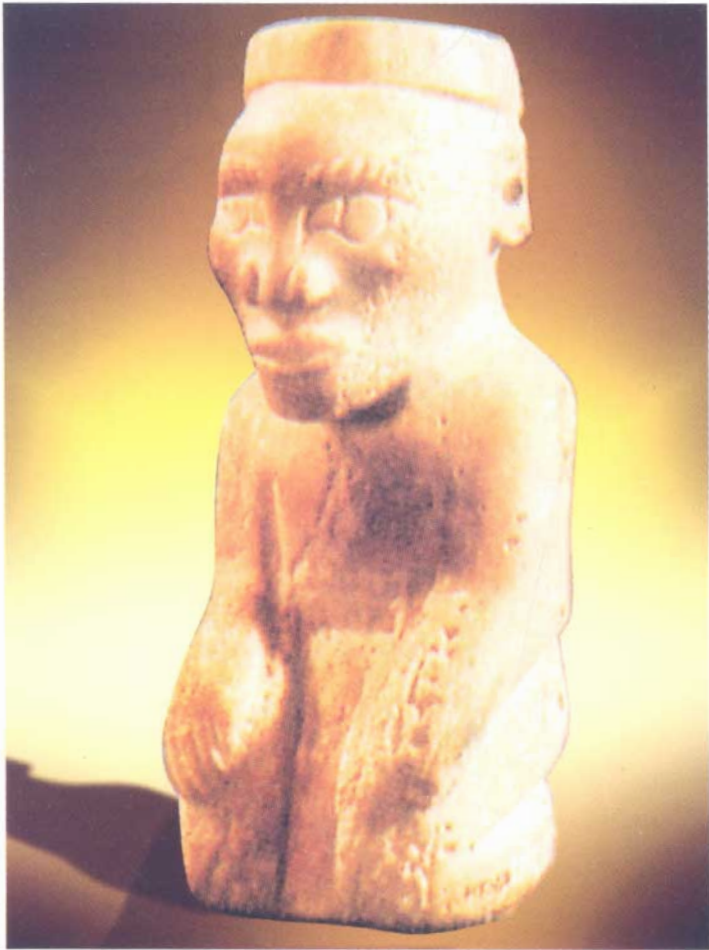
Thời Hạ là thời hình thành xã hội nô lệ, cũng là thời đồng thau mới. Đồ đồng thau thời này chủng loại không nhiều, đồ vật tương đối nhỏ, chất lượng kém cỏi, hoa văn tô điểm còn thô sơ. Thời Thương là giai đoạn phát triển quan trọng của xã hội nô lệ, cũng là thời nghệ thuật đồng thau đi từ thành thực đến thịnh vượng. Ngoài sự đúc ra công cụ, vũ khí, còn chế tạo nhiều đồ lễ nhạc và đồng thau. Sau thời Thương, công nghệ đúc đồng thau càng thêm tinh xảo, hình họa phong phú, thông dụng các thứ hoa văn trang sức như hoa văn thao thiết (hoặc gọi là hoa văn mặt thú) mây chớp, con quỷ, rồng, hổ, voi, hươu, đầu bò, phượng, ve sâu, hoa văn mặt người v.v.. thông thường trên hoa văn nền hoa văn mây chớp lại thêm dạng hoa văn chủ đề kiểu phù điêu, lời văn khắc ngắn gọn, hình tộc huy một số chữ ghi nhiều chi. Như đỉnh vuông Tư Mẫu Hậu, đồ gốm hoa văn rồng hổ, đồ gốm vuông bốn con dê và đỉnh vuông mặt người v.v... đều có đặc điểm nặng, chắc, đẹp đẽ, hùng tráng. Đồ đồng thau Tây Chu nối tiếp phong cách nặng chắc, nhả nhận như cuối thời Thương, đồ uống rượu giảm bớt, đồ để ăn tăng

mạnh, lời văn khắc dài hơn. Giữa và cuối đời Tây Chu, chế độ nô lệ dần đi tới chỗ đình trệ, suy đồi, hình thể và hoa văn trang sức của đồ đồng thau ngày càng giản đơn, cầu thả. Đến thời Xuân Thu Chiến Quốc, nghề đúc đồng thau không còn bị vương thất nhà Chu kềm hãm nữa, đồ đúc của các nước chư hầu tăng nhiều, hình thành phong cách không giống nhau. Đồng thời, công nghệ đúc mới không ngừng xuất hiện, kỹ pháp trang sức như vàng, khám nam, khắc trở, phủ vàng bạc v.v... vận dụng rộng rãi khiến đồ đồng thau được cách điệu, mỹ lệ đường hoàng, lộng lẫy xa hoa.

Điều khắc đồng thau, nặn gốm, điều khắc ngọc, đá, gỗ thời Tiên Tần cũng đạt được những thành tựu nghệ thuật khiến loài người chú ý... tác phẩm điều khắc thời này tạo hình giản dị chất lọc, điều khắc tròn, phù điêu thông thường kết hợp với đường nét, đề tài nhiều dạng, phong cách trang trọng uy nghiêm giàu sắc thái thần bí.

Bích họa cung điện miếu đường Thương Chu và vẽ trên vải đời Chiến Quốc còn sót lại, cung cấp tư liệu thực tế cực kỳ quý báu cho chúng ta tìm hiểu bộ mặt hội họa Tiên Tần.

- MỸ THUẬT TIÊN TẦN (thế kỷ 21 trước Công Nguyên - năm 221 trước Công Nguyên.)
Người đá đời Thương.
Viện Bảo tàng Lịch sử Trung Quốc.

- Việt (rìu đồng hoa văn con quỳ (con vật theo truyền thuyết).
Đầu đời Thương - Viện Bảo tàng tỉnh Hồ Bắc.

- Mặt người, đồng thau đời Thương.
 Bảo tàng Hội Quản lý Văn vật Tỉnh Tứ Xuyên.

Tượng đầu người, đồng thau - Đời Thương.
 Bảo tàng Hội Quản lý Văn vật tỉnh Tứ Xuyên.

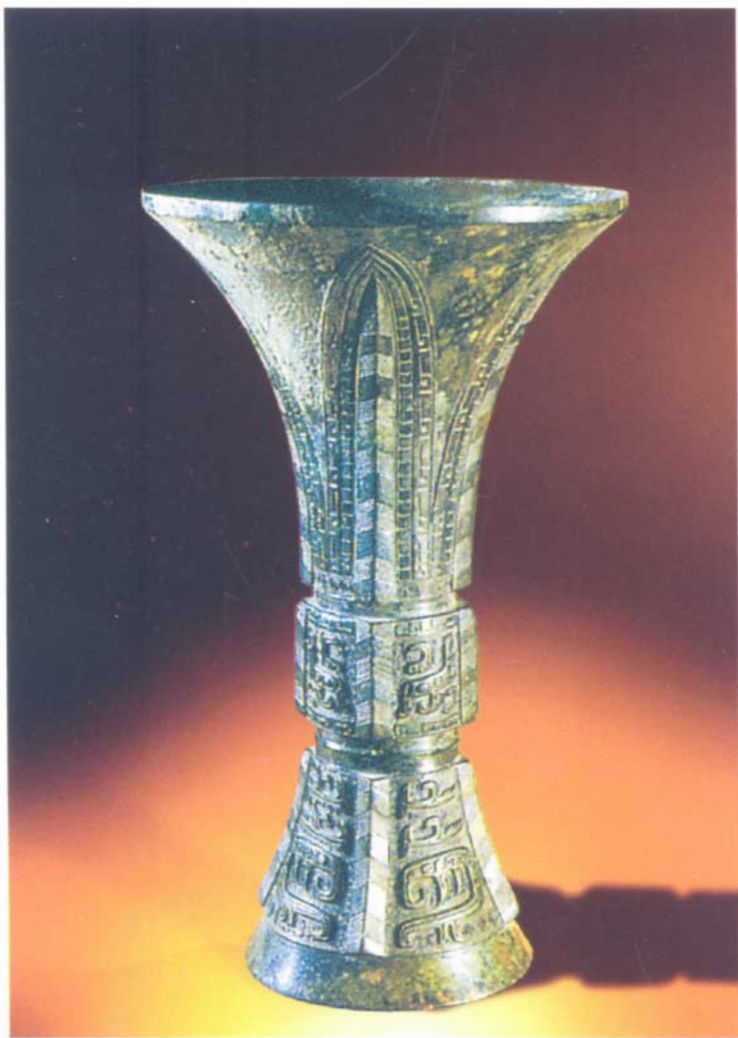

● Hū wūng, bốn con dê - cuối đời Thương Viện Bảo tàng Lịch sử Trung Quốc.

- Chóe, hoa văn đầu bò cuối đời Thương.
Viện Bảo tàng
Quảng Tây.

Tượng voi cuối đời Thương.
Viện Bảo tàng tỉnh Hồ Nam.

● Cốc rượu bằng đồng cuối đời Thương.
Ân Khư, An Dương, Hà Nam.

- Quặng rượu đồng, hoa văn rồng cuối đời Thương.
Viện Bảo tàng tỉnh Sơn Tây.

Liễn đồng -
đầu đời
Tây Chu.
Viện Bảo
tàng thủ đô
Bắc Kinh.

- Việt, riu đồng ba lỗ có núm - cuối đời Thương. Viện Bảo tàng Thủ đô Bắc Kinh.

- Chóe mãnh hổ ăn thịt người - cuối đời Thương. Bảo tàng Mỹ thuật Chernoski, Paris.

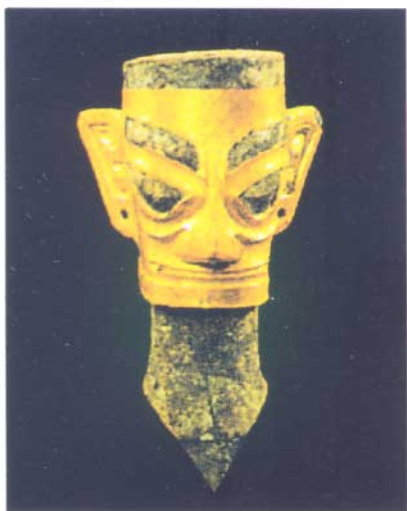
Đỉnh vuông,
hoa văn mặt
người, đời
Thương.
Viện Bảo tàng
tỉnh Hồ Nam.

- Người qỳ bằng ngọc - đời Thương.
Sở Nghiên cứu Khảo cổ
VKHXH Trung Quốc.

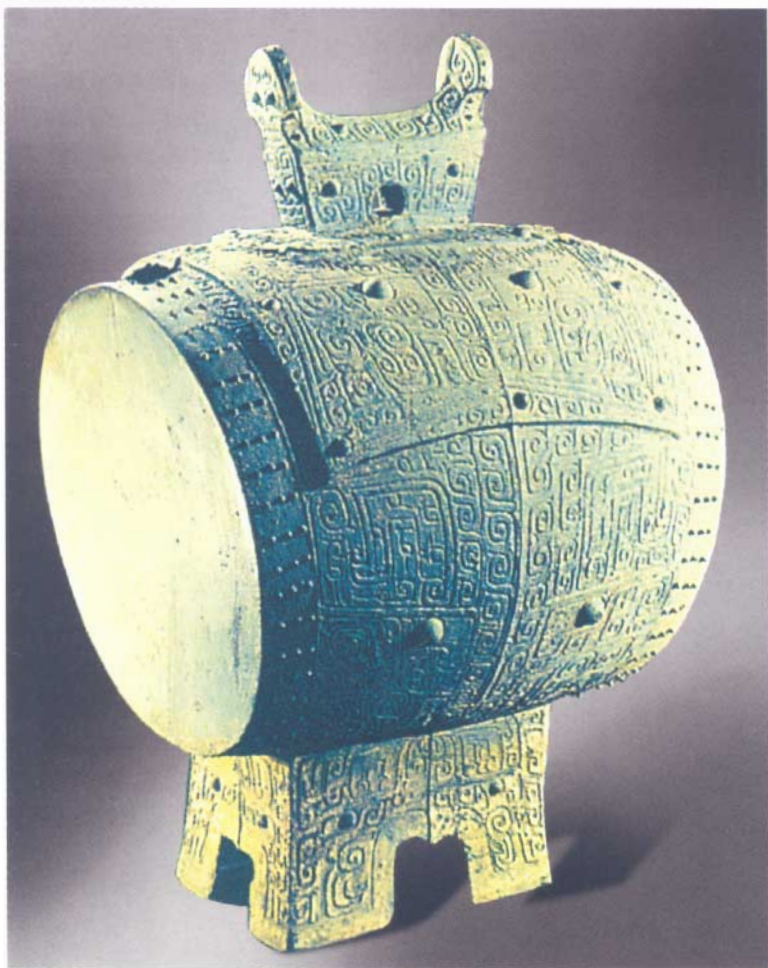
Đồ đồng pha vàng, bạc
mãnh hổ tha hươu, đời
Chiến quốc. Bình Sơn,
Hà Bắc.

(Trái) Tượng thần đồng
thau - cuối đời Thương.
Tam tinh đôi, Quảng Hán
- Tứ Xuyên.

● (Phải) Tượng người,
đồng thau Đời Thương
Tam tinh đôi, Quảng
Hán, Tứ Xuyên.

- Trống đồng hoa văn thảo thiết
- cuối đời Thương.
Viện Bảo tàng tỉnh Hồ Bắc.

- Đồ đồng, hoa văn long hổ - cuối đời Thương.
Huyện Truy Nam,
An Huy.

Bò nằm, điêu
khắc đá - cuối
đời Thương.
Tiểu đồn An
Dương, Hà Nam.

- Vạc đồng dựng đồ ăn - dầu đời Tây Chu.
Viện Bảo tàng Lịch sử Trung Quốc.

- 🍏 Võ kiếm đồng, hoa văn rồng khoan - đầu đời Tây Chu.
Viện Lưu Ly Hà huyện Phòng Sơn TP. Bắc Kinh.

● Chóe đồng - đầu đời Tây Chu.
Viện Bảo tàng Tỉnh An Huy.

- Chốt trục xe đồng, hình người - đời Tây Chu. Bảo tàng đội công tác văn vật Thành phố Lạc Dương, Hồ Nam.

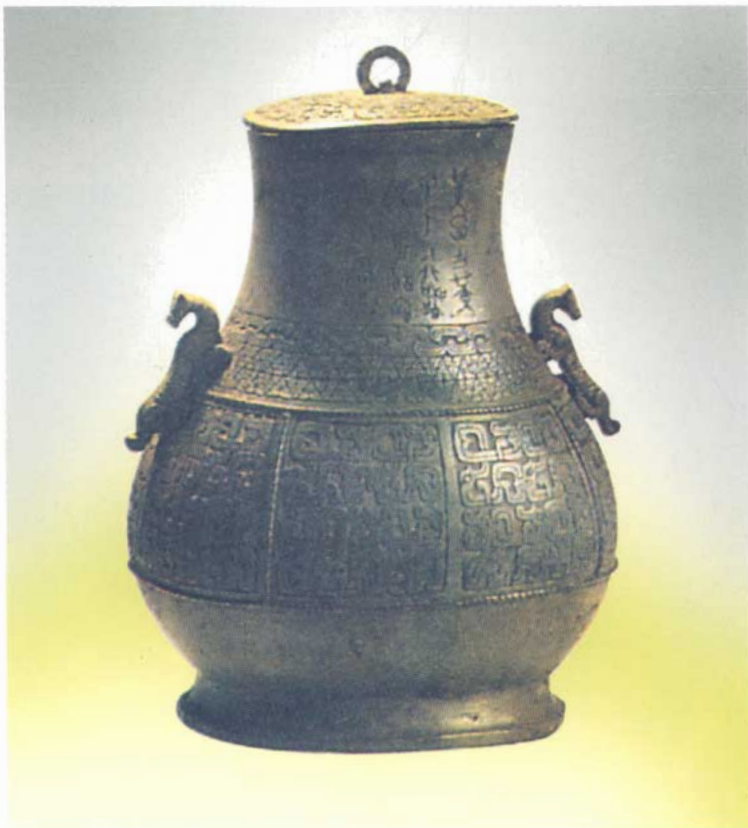
- Hũ đồng, giữa đời Tây Chu.
Bắc trang huyện Phù Phong,
Quảng Tây.

- Ding Mao công bằng đồng - cuối đời Tây Chu.
Viện Bảo tàng Cổ cung Đài Bắc.

- Hồ vuông hạc đứng (nắp hồ) - Đầu đời Xuân Thu.
Lý gia lâu huyện Tân Trịnh, Hà Nam.

- Hồ Hoàng tử bằng đồng - giữa đời Xuân Thu. Bảo tàng Sở Nghiên cứu Văn vật tỉnh Hà Nam.

- Đồ đồng, hoa văn dâu tằm - cuối đời Xuân Thu. Viện Bảo tàng tỉnh Hồ Nam.

- Kiếm đồng của Việt Vương Câu Tiễn - cuối đời Xuân Thu. Viện Bảo tàng tỉnh Hồ Bắc.

- Hồ đồng, kim loại nặng - đời Chiến Quốc. Viện Bảo tàng Nam kinh.

- Thú (thần) đồng hai cánh pha vàng, bạc - giữa và cuối thời Chiến quốc. Huyện Bình Sơn, Hà Nam.

Người chim. Bắc hồ Chu tước - đời Chiến quốc. Trong quan tài mộ ất Tăng hầu huyện Tuy, Hồ Bắc.

- Hộp đựng tiền (vỏ gò bằng hến) đời Chiến Quốc. Huyện Giang Xuyên, Vân Nam.

- Ngói, hoa văn hai con thao thiết - đời Chiến quốc.
Bảo tàng Sở Nghiên cứu Văn vật tỉnh Hà Bắc.

Mâm tế hổ bò - đời Chiến quốc.
Viện Bảo tàng tỉnh Vân Nam.

- Đèn, hình người -
đời Chiến quốc.
Viện Bảo tàng tỉnh
Hà Nam.

Bình phong điêu khắc gỗ sơn màu (phục chế) -
đời Chiến quốc. Viện Bảo tàng tỉnh Hồ Bắc.

- Trang sức càn xe, hình đầu thú, vàng pha bạc đời Chiến quốc. Viện Bảo tàng Lịch sử Trung Quốc.

Ấn vuông, rồng phượng vàng pha bạc - đời Chiến quốc. Bảo tàng Sở Nghiên cứu Văn vật tỉnh Hà Bắc.

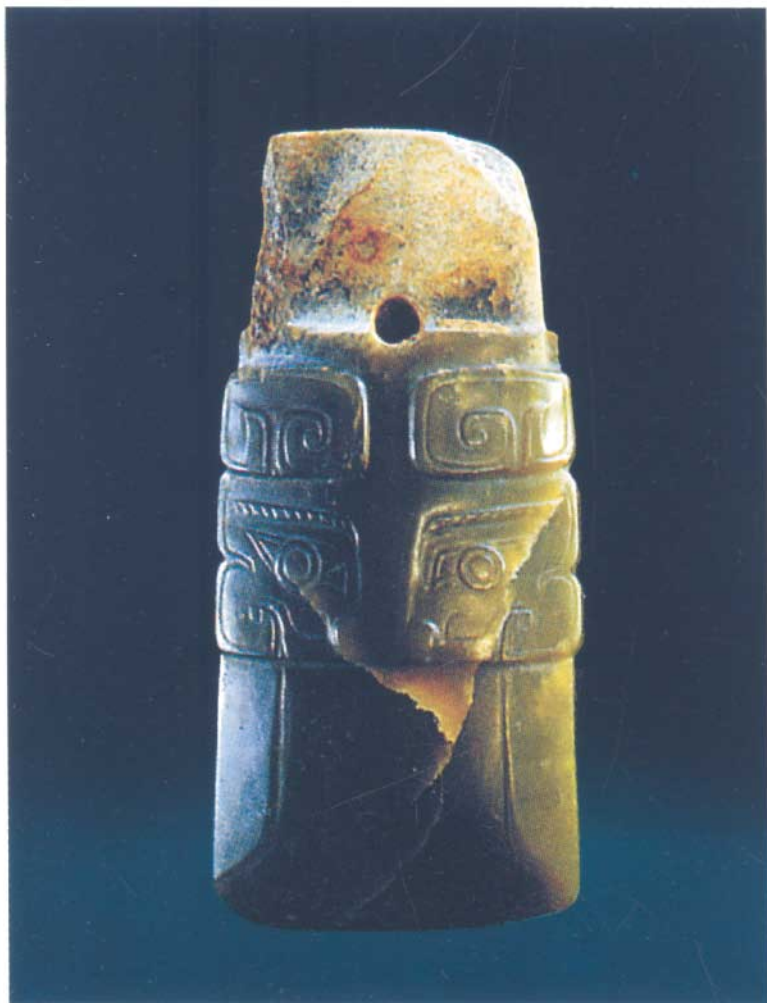
- Chén vàng, điêu khắc ngà voi - đời Thương. Ân khu An Dương Hà Nam.

- Người ngọc hai mắt - đời Thương. Viện Bảo tàng lịch sử Trung Quốc.

Chóe, mặt người
mình rắn - cuối
đời Thương. An
Dương, Hà Nam.

- Búa ngọc - đời Thương.
Mộ Phụ Vu, Ân Khư An
Dương, Hà Nam.

- Quặng để chiết rượu - đời Tây Chu. Viện Bảo tàng Chu Nguyên tỉnh Thiểm Tây.

Hồ ngọc - cuối đời Thương. Viện Bảo tàng Lịch sử Trung Quốc.

- Trâm cài tóc thời cổ - Đồi Thương. Mộ Phụ Vu Ân khư, An Dương, Hà Nam.

- Anh Vũ (vet) bằng ngọc
- Đồi Thương. Mộ Phụ
Vu Ân khư, An Dương,
Hà Nam.

Trang sức,
hoa văn mặt
thú, bằng
ngọc - cuối
đời Xuân Thu.
Mộ Sở số 1
Hạ tự huyện
Chiết Xuyên,
Hà Nam.

🍏 Chim đồng - đời Xuân Thu. Bảo tàng
Sở Nghiên cứu Khảo cổ Sơn Tây.

Bình hạm rượu bằng
đồng, hoa văn thao
thiết - Đầu đời
Thương. Bảo tàng Sở
Nghiên cứu Văn vật,
tỉnh Hà Nam.

🍎 Tượng người điều khiển chim - Đồi Chiến quốc.
Bảo tàng Mỹ thuật Boston.

- Điêu khắc gỗ, vẽ màu đỏ sơn hình con vịt - Đồi Chiến quốc. Một Sở số 427 Vũ Đại Sơn huyện Giang Lăng, Hồ Bắc.

- Tượng Võ sĩ đời Chiến quốc. Bảo tàng Sở quản lý Văn vật châu tự trị Hasak Y lê.

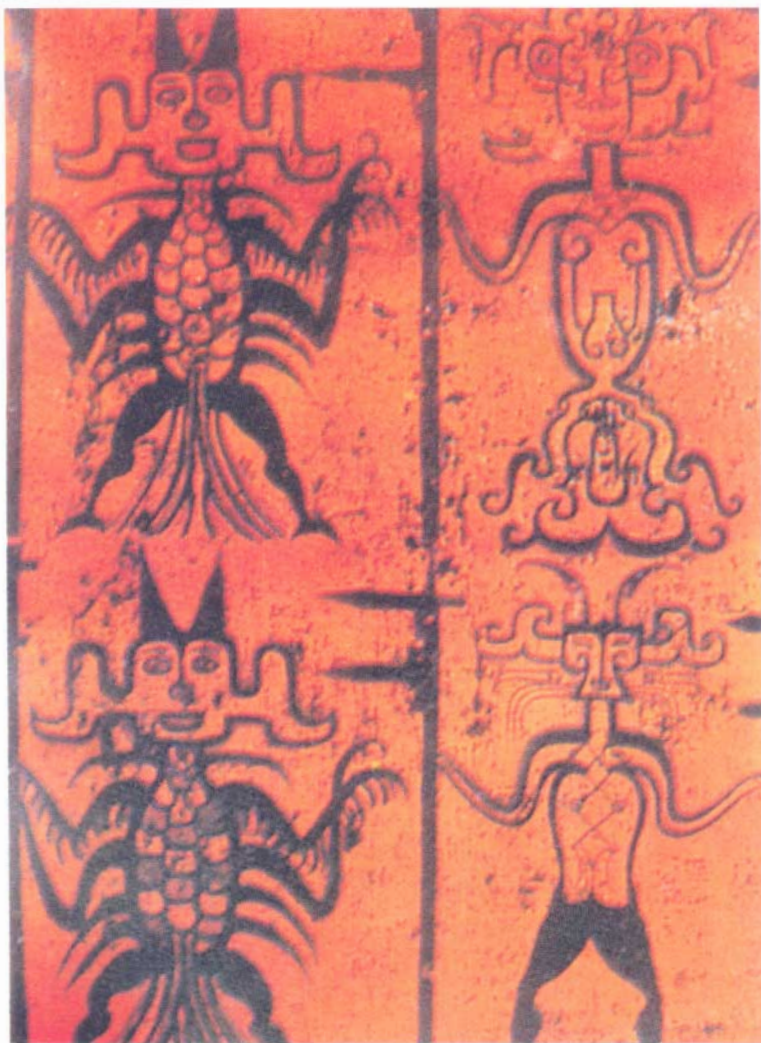
Tượng người cầm kiếm đời Chiến quốc. Viện Bảo tàng tỉnh Hồ Nam.

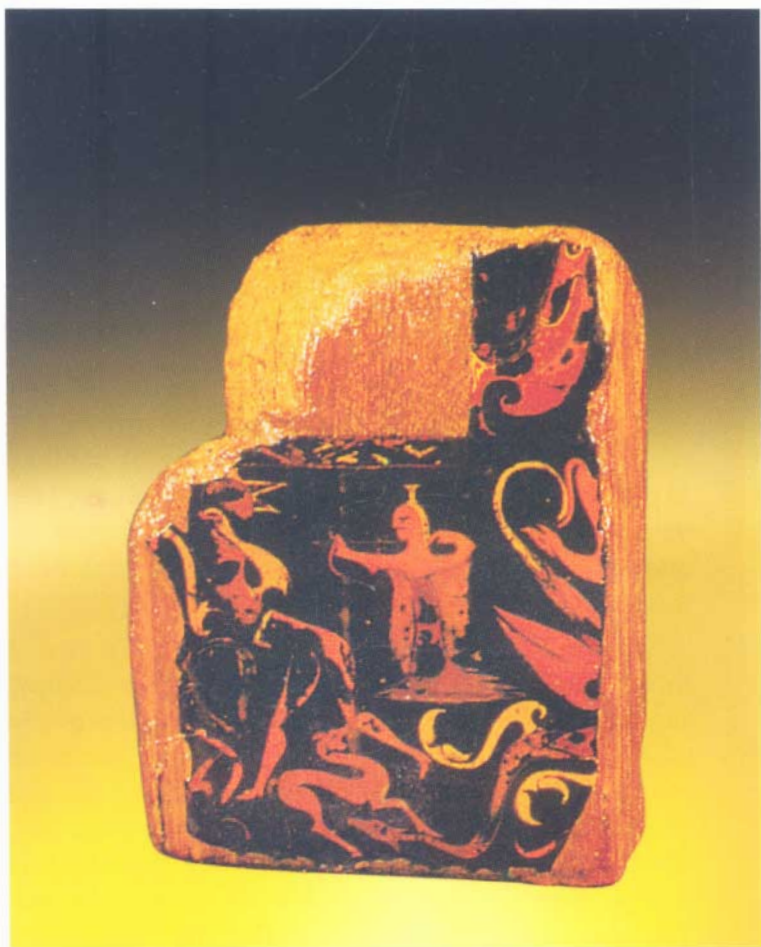
- Vẽ trên vải, người rỗng phượng đời Chiến quốc. Đại sơn Trần gia Trường Sa.

- Vẽ trên vải, người chế ngự rồng phượng - đời Chiến quốc. Kho đạn Trường Sa, Hồ Nam.

- Quan tài, bên trong sơn vẽ màu đời Chiến quốc. Viện Bảo tàng tỉnh Hồ Bắc.

- Tranh sắn bản, vẽ sơn đời Chiến Quốc. Mộ Sở số 1 Trường Đài Quan Tín Dương, Hà Nam.

Mục Lục

(*)

◆ I.	Mỹ thuật tiền sử	05
◆ II.	Mỹ thuật đầu đời Tần	32
◆ III.	Mỹ thuật Tần Hán	78
◆ IV.	Mỹ thuật Ngụy-Tấn, Nam-Bắc Triều	153
◆ V.	Mỹ thuật Tùy - Đường (501-907)	228
◆ VI.	Mỹ thuật Ngũ Đại - Lương Tống	319
◆ VII.	Mỹ thuật đời Nguyên (1277-1368)	429
◆ VIII.	Mỹ thuật đời Minh - (1368 - 1644)	491
◆ IX.	Mỹ thuật đời Thanh (1644-1911)	560

Đồ diễn mỹ thuật Trưng Quốc

- Nhất Như - Phạm Cao Hoàn -

Chịu trách nhiệm xuất bản :
TRƯƠNG HẠNH

Biên tập : PHÒNG BIÊN TẬP TỔNG HỢP
Trình bày : Minhtri design Co
Sửa bản in : KIỀU LAN

NHÀ XUẤT BẢN MỸ THUẬT
44B Hồ Chí Minh, Hoàn Kiếm, Hà Nội
ĐT : 8225473 - 8253036 - 8227074 - Fax : 9432625

Liên kết xuất bản :

CTY VĂN HÓA MINH TRÍ - NS VĂN LANG
25 Nguyễn Thị Minh Khai, Q.1, TP.HCM
ĐT : 8.242157 - 8233022 - Fax : 84 8.235079

In 1000 cuốn khổ 13x19cm tại Xưởng in CN Trung Tâm Hội Cho Triển Lãm Việt Nam. Giấy chấp nhận đăng ký KHXB số 257/CXB-QLXB Cục xuất bản cấp ngày 13.03.2003 Trích ngang kế hoạch xuất bản số 59/MT-TNKH Nhà xuất bản Mỹ Thuật cấp ngày 18.3.2003 In xong và nộp lưu chiểu quý 2 năm 2003.

— Dịch —
NHẬT NHƯ - PHẠM CAO HOÀN

NHÀ XUẤT BẢN MỸ THUẬT

ĐỒ ĐIỂN

Mỹ
Thuật

TRUNG QUỐC

Nhà Sách
VINH LING

25 Nguyễn Thị Minh Khai, Q.1, TP. HCM
ĐT: 8242157 - 8233022 - FAX: 8235079
9 Phan Đăng Lưu, Q.1, TP. HCM - ĐT: 8413306
E-mail: minhtri.com@hcm.vnn.vn

ĐỒ ĐIỂN MỸ THUẬT TRUNG QUỐC

8 935073 003950

GIÁ: 120.000đ